

MARITIEM COLLEGE IJMUIDEN

TECHNISCH COLLEGE VELSEN

Pedagogisch-didactisch kader

Een kader voor (nieuwe) docenten en
onderwijsondersteuners van het Technisch en Maritiem
College IJmuiden.

dd laatste aanpassing: 3-12-2019

Concept pedagogisch-didactisch kader TCV MCIJ

(Voorstel Werkgroep Veilige School)

Een kader voor (nieuwe) docenten en onderwijsondersteuners van het Technisch en Maritiem College IJmuiden.

Inleiding

Iedereen, leerlingen, ouders en medewerkers, willen dat er een goede sfeer is op school. Pas wanneer er een veilige en vriendelijke omgeving is, komen leerlingen tot leren. Een stimulerende leeromgeving ontstaat door een duidelijk didactisch – en positief pedagogisch klimaat. Wanneer leerlingen weten wat er in een les gaat gebeuren, wat de verwachtingen zijn, raken zij meer betrokken. Wanneer deze betrokkenheid ook nog opgemerkt wordt en positief bekrachtigd, voelen leerlingen zich gezien en gewaardeerd. Dit draagt bij aan een prettige (werk)sfeer in de school voor leerlingen en medewerkers.

Het creëren van een positieve en veilige leeromgeving vraagt van medewerkers dat zij vanuit een gezamenlijke visie en aanpak handelen. Natuurlijk blijft er ruimte voor eigen invulling en “kleur” te geven aan de manier van lesgeven of het contact met de leerlingen. De verschillende modellen en programma’s die wij op het TCV en MCIJ hanteren sluiten aan bij de missie en visie van de school en de door het personeel geformuleerde kernwaarden¹:

Missie

Het bieden van modern, uitdagend en eigentijds technisch en maritiem onderwijs als voorbereiding op vervolgonderwijs, werk en samenleving. Hierbij staan de persoonlijke aandacht voor en de individuele ontwikkeling van de leerling centraal.

Visie

Het bieden van een veilige, vertrouwde en persoonlijke leeromgeving.

Leerlingen de kans geven zich individueel te ontwikkelen.

Leerlingen de kans te geven hun interesses en talenten te ontwikkelen.

Docenten stimuleren het leren van de leerlingen en hebben waardering voor hun prestaties.

Het aanleren van vakmanschap én de bijbehorende beroepshouding.

Het onderhouden van een nauwe samenwerking met vervolgonderwijs en het bedrijfsleven.”

Visie op leren binnen de school.

Leren met je hoofd door te doen met je handen in een praktische leeromgeving.

De leerling leert eigen verantwoordelijkheid nemen.

De missie en de visie school laten zich vertalen in 5 kernwaarden van waaruit het personeel (zowel onderwijzend als ondersteunend) het handelen naar leerlingen en elkaar toe vorm geeft.

Kernwaarden van het personeel voor het pedagogisch klimaat MCIJ en TCV

Persoonlijke ontwikkeling	Leren met en leren van elkaar. Professionalisering, zowel individueel als in teamverband.
---------------------------	--

¹ Op het moment van schrijven wordt het schoolplan herschreven. Na vaststelling zullen de missie, visie en kernwaarden worden aangepast

	Een leven lang leren en ontwikkelen. Omgaan met verschillen tussen leerlingen.
Plezier	Werken vanuit je passie en je kracht. Goede sfeer onderling. Ruimte om te kiezen.
Betrokkenheid	Samen zijn wij de school. Verantwoordelijkheid geven en nemen. Betrokken bij elkaar, betrokken bij de leerling en betrokken bij het vakmanschap. De school als gemeenschap.
Vertrouwen	We hebben positieve verwachtingen van elkaar. Vertrouwen op en in elkaar (geven en nemen). Wij voelen ons veilig bij elkaar.
Erkenning en waardering	We vieren successen. We steunen en zien elkaar. We werken met erkende ongelijkheid. Wij hebben een positieve benadering.

Uitgangspunten

Een voorspelbare omgeving helpt om een vriendelijke, positieve en veilige leeromgeving te creëren. Het geeft ook houvast aan leerlingen en medewerkers. Vanuit onze visie op onderwijs en de gedeelde kernwaarden zijn de uitgangspunten voor ons pedagogisch/didactisch handelen geformuleerd. Bij deze uitgangspunten maken we gebruik van de verschillende programma's en modellen:

SCHOOLBREED

- Positieve verwachtingen (KIC, zes rollen van de leraar)
- Er toe doen (KIC, GIP, zes rollen van de leraar)
- Samenwerking met ouders (KIC, Ons Leren)

IN DE KLAS

- Leren in veiligheid en rust (KIC, GIP, zes rollen van de leraar)
- Leren door te doen (praktijklessen, Ons Leren)

De onderdelen KIC, GIP, De zes rollen van de leraar en Ons Leren worden hierna kort toegelicht. Sommige onderdelen zijn een aantal jaar geleden gestart en in sommige gevallen wat verzaand (GIP, zes rollen van de leraar, Ons Leren). Andere onderdelen zijn meer recent en worden op dit moment verder ontwikkeld (KIC, Ons Leren, de KIIKwijzer bij de zes rollen van de leraar). Een meer uitgebreide beschrijving is te vinden in de bijlages

Schoolbreed:

KIC (KRACHT IN CONTROLE)

Schoolbreed werken wij met KIC. KIC is een lesprogramma dat de sociale zekerheid binnen een school vergroot. We werken met positieve gedragsverwachtingen, meten gevoel van veiligheid in de school en in de groep. Er zijn KIC-lessen in de onderbouw, waar op een fysieke manier aan positieve groepsvorming wordt gewerkt. Daarnaast zijn er mentorlessen om gevoel van respect, veiligheid en verantwoordelijkheid te vergroten.

Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij aandacht hebben voor Handig Gedrag en dit bekrachtigen.

Gedragsverwachtingen leerlingen KIC

Om positief leerlinggedrag vorm te kunnen geven, gaan wij uit van een aantal basisregels en Handig Gedrag. Deze verwachtingen worden minimaal een keer per jaar met alle klassen besproken. Waar nodig worden ze na een vakantie herhaald of in persoonlijke gesprekken toegelicht.

Respect:	Ik accepteer de mensen om mij heen zoals ze zijn Ik luister en laat anderen uitpraten Ik praat op een normale, positieve manier met anderen
Veiligheid:	Ik zit alleen aan mijn eigen spullen Ik blijf van andere mensen af Ik loop rustig door de school en op het plein
Verantwoordelijkheid:	Ik ben eerlijk en probeer problemen in een gesprek op te lossen Ik spreek anderen aan als ze over mijn grens heen gaan Ik ruim (mijn) afval op in de afvalbak
De klasse! Top 5:	Ik ben op tijd en heb de juiste schoolspullen mee Ik eet en drink alleen in de pauzes Ik heb mijn persoonlijk spullen opgeborgen (pet, jas, mobiel, mp3 enz.) Ik leid geen andere leerlingen af Ik ga voorzichtig om met eigen en geleende spullen

KIC-gedragsverwachtingen medewerker:

Op het TCV en MCIJ verwachten wij dat medewerkers oog hebben voor de leerlingen. Om negatief gedrag te begrenzen en positief gedrag te bekrachtigen, hebben wij de volgende gedragsverwachtingen voor medewerkers:

Geef positieve aandacht
Wees duidelijk in verwachtingen
Wees voorspelbaar
Beloon gewenst gedrag
Wees consequent

Bekrachtiging en belonen van Handig Gedrag kan op vele manieren, verbaal en non-verbaal. Medewerkers kunnen een leerling extra belonen met een complimentje. Leerlingen krijgen een complimentje op een onverwacht moment voor een vaardigheid of positieve actie. De medewerker legt altijd uit waarom de leerling het complimentje verdient heeft. De leerling kan de complimentjes sparen en inwisselen voor iets lekkers of iets nuttigs

Medewerkers werken vanuit vertrouwen en het stimuleren van goed gedrag. Het is echter ook belangrijk dat leerlingen op de hoogte zijn van de grenzen van de school, in of buiten de les. Welke maatregelen er getroffen kunnen worden, wanneer een leerling zich niet houdt aan de afspraken of regels. Bij de voorspelbaarheid hoort ook dat medewerkers gepast en consequent reageren op ongewenst gedrag, rekening houdend met de mate en frequentie van overtreding.

Hiervoor wordt momenteel een escalatieladder ontwikkeld in de teams. Deze zal t.z.t. worden toegevoegd.

Tenslotte vinden we het op het TCV en MCIJ belangrijk dat er een educatief partnerschap met ouders is. Twee keer per jaar ontvangen de ouders een KIC Handig Gedrag vragenlijst. Deze lijst wordt ook door de leerling zelf ingevuld. Deze informatie vergelijkt de mentor met zijn eigen bevindingen, waardoor er een breder beeld van de leerling ontstaat. Daarnaast worden drie keer per jaar worden ouders uitgenodigd bij het portfoliogesprek van de leerling wat onderdeel uit maakt van Ons Leren. Schoolbreed zetten we in op preventief en positief contact met ouders.

In de klas:

Lesgeven gaat over het scheppen van een klimaat waarin leerlingen optimaal kunnen leren en waarin zij goed kunnen werken. Dit vraagt vakkennis en daarnaast vaardigheden om wangedrag te voorkomen of op te lossen en positief gedrag te versterken. De taak van docent en onderwijsondersteuner is veelzijdig. In “de zes rollen van de docent” (bijlage 2) worden deze vaardigheden samengevat. Wij gebruiken dit als kapstok, samen met het GIPmodel (bijlage 1).

GIP (GROEPSGERICHT EN INDIVIDUEEL PEDAGOGISCH EN DIDACTISCH HANDELEN) – BIJLAGE 1

Op het TCV en MCIJ werken wij met onderdelen van het GIP-model. Het GIP-model combineert didactiek en een pedagogische aanpak. Dit wordt ook wel omschreven als leerling-gericht klassenmanagement. De thema's uit het GIP-model waar wij op school aan werken zijn de organisatie van de les, organisatie en inhoud van de instructie, omgaan met uitgestelde aandacht, voorspelbaar docentgedrag en de zelfstandigheid van de leerling.

Iedere les wordt gestart met een introductie. Het terughalen van de vorige les en een ‘spoorboekje’ voor de huidige les. Na de instructie loopt de docent of onderwijsondersteuner rondes, waarbij alle leerlingen aan de beurt komen. Leerlingen krijgen aangeleerd dat zij hun vragen uitstellen tot de docent langs komt. Dit zorgt voor rust in de klas en meer individueel gerichte aandacht. Dit kan natuurlijk ook met groepjes of in een praktijklokaal.

De docent geeft aan waar en wanneer leerlingen kunnen samenwerken en welke taken voor de volgende les moeten worden afgerond. Dit vraagt om heldere en eenduidige instructies. Omdat onze leerlingen op verschillende manieren informatie verwerken, verwachten we dat docenten het programma ook visueel maken en het mondeling toelichten.

DE ZES ROLLEN VAN DE LERAAR – BIJLAGE 2

Goed lesgeven krijgt handvatten in de vorm van zes verschillende rollen. Rollen die voor iedere leraar en onderwijs ondersteuner heel herkenbaar zullen zijn.

Iedere situatie, les of klas vraag om een andere aanpak. Voor docenten en onderwijsondersteuners is dit steeds opnieuw afstemmen. Iedereen heeft een voorkeursrol, toch vraagt de situatie soms om iets anders. Bijvoorbeeld wanneer een les zeer docentgestuurd verloopt, terwijl de situatie vraagt om de leerlingen meer los te laten. Dit kan de leeropbrengst vergroten, de relatie positief beïnvloeden of een escalatie voorkomen.

Op het TCV en MCIJ vinden we dat iedereen, ervaren of startend, zich kan ontwikkelen binnen de lesgevende en ondersteunende taak. De zes rollen van de leraar bieden handvatten om het handelingsrepertoire uit te breiden. Bij iedere rol horen vaardigheden die individueel en teambreed kunnen worden aangepakt.

ONS LEREN – BIJLAGE 3

In de onderbouw wordt gewerkt met “Ons Leren”, waar aandacht is voor projectmatig en vakoverstijgend leren. Door deze aanpak ontstaat er ruimte voor de leerling om invloed uit te oefenen op het eigen leerproces. Hiermee willen wij de zelfstandigheid, gevoel van competentie en het samenwerken van leerlingen versterken.

Binnen de projecten wordt gewerkt aan de kerndoelen. Daarnaast laten leerlingen hun persoonlijke ontwikkeling zien in een portfolio. In de bovenbouw wordt hier op aangesloten. Er wordt gewerkt met een LOB-dossier (loopbaanoriëntatie en begeleiding), er wordt gewerkt met een portfolio en er is ook aandacht voor vakoverstijgend leren. Leerlingen volgen in de bovenbouw het PTA dat leidt naar het Centraal Examen.

Van Uitgangspunt naar concreet handelen - De Kijkwijzer

Op het TCV en MCIJ vinden we het belangrijk om van en met elkaar te leren. De uitgangspunten en genoemde onderdelen zijn een kapstok. Dit geeft houvast en duidelijkheid, maar vraagt ook om monitoring en het gesprek met elkaar te blijven voeren over de effecten en werkbaarheid.

In een lerende organisatie is het belangrijk om van elkaar te weten waar je mee bezig bent en waar je van elkaar kan leren. Daarom hoort het bij de schoolcultuur dat medewerkers elkaars lessen bezoeken, gebruikmakend van De Kijkwijzer (bijlage 4) om gericht feedback te kunnen geven. Dit is een instrument om te kijken of de uitgangspunten voldoende tot uiting komen in de klas en in het concreet handelen van medewerkers.

Belangrijk is dat ook dit in veiligheid gebeurt. Er is daarom een duidelijk onderscheid: De Kijkwijzer kan gebruikt worden als observatie-instrument voor beoordelingsgesprekken. Het wordt dan gedeeld tussen observant en teamcoördinator. Daarnaast is er een afgeleide van de Kijkwijzer, namelijk het Flitsbezoek. Dit is een kortere lijst voor een collegiaal bezoek. Deze wordt alleen tussen de observant en observator gedeeld om informatie uit te wisselen en van elkaar te leren. De Kijkwijzer voor het Flitsbezoek kan per periode aangepast worden om een aandachtspunt binnen de school te benadrukken of aan de vraag van de observant.

Bijlages

Bijlage 1: GIP-model

Bijlage 2: de zes rollen van de leraar

Bijlage 3: Ons Leren

Bijlage 4: De Kijkwijzer

Bijlage 5: KIC Handig Gedrag poster

Bijlage 1: GIP-model

Docenten (en ondersteuners) werken in de lessen met het GIP (Groepsgericht en Individueel Pedagogisch en didactisch handelen).

Het GIP-model richt zich op een goede organisatie in de groep, om de zelfstandigheid van leerlingen te vergroten. De docent krijgt hierdoor de mogelijkheid om instructie en begeleiding op maat te geven.

De leerlingen kennen de opbouw van de les en weten wanneer en hoe lang ze zelfstandig moeten werken. Dit wordt door de docent op het bord aangegeven in het spoorboekje, eventueel met een time-timer

De docent loopt volgens een vaste route en gaat systematisch langs alle leerlingen. De leerlingen weten daardoor wanneer ze aan de beurt zijn. De voorspelbaarheid van deze uitgestelde aandacht geeft rust en helpt ongewenst aandacht vragen voorkomen.

De startronde loopt de docent meteen na de groepsinstructie. De docent kijkt of alle leerlingen aan het werk kunnen gaan, en helpt sommige leerlingen even op weg. Tijdens de hulpronde(s) gaat de docent weer langs alle leerlingen, en geeft hulp aan de leerlingen die daar behoefte aan hebben. Voordat de les is afgelopen loopt de docent de afsluitende of evaluerende ronde. Het is een moment waarop je even kan vragen aan een leerling die moeite had met de stof of het toch gelukt is; of je kijkt bijvoorbeeld bij een leerling of die het afgesproken werk af heeft.

Tussen de verschillende rondes door geeft de docent instructie aan individuele leerlingen of aan groepjes leerlingen. Soms bepaalt de docent al bij de voorbereiding van de les welke leerlingen extra instructie gaan krijgen. Soms worden leerlingen aangewezen n.a.v. vragen tijdens een hulpronde of om verdieping te kunnen bieden.

Op het bord maak de docent zichtbaar hoe de lesindeling er uitziet (spoorboekje), wat er behandeld gaat worden en wat eventueel het huiswerk is.

Bijlage 2: De zes rollen van de leraar (CPS)

1. De leraar als gastheer (GIP, KIC)

De relatie is de psychologische basisbehoefte van een leerling. Het gastheerschap is daarom een essentiële rol van de leraar. In deze rol maak je contact met je leerlingen. Het contact is een voorwaarde voor het leerproces en bepalend voor het verloop en de effectiviteit van de lessen en leeractiviteiten. Als gastheer ontvang je de leerlingen en geef je hun een welkom gevoel door vriendelijk te zijn. Je stemt af op de groep die je voor je hebt.

Kerntaken:

1. Contact maken
2. Regisseren van de groep
3. Zorgen dat leerlingen startklaar zijn

2. De leraar als presentator (GIP)

Als leraar vang je aan het begin van de les de aandacht van de leerlingen en houd je de aandacht vast. Dit kan aan het begin zijn, als de les begint, maar ook wanneer je bijvoorbeeld na een groepsopdracht de aandacht van de leerlingen opnieuw moet vangen. Ook wordt in deze rol de leerlingen duidelijk gemaakt wat er in de les zal gaan gebeuren.

Kerntaken:

1. Aandacht vangen van leerlingen
2. Structuur aanbrengen in de les
3. Werken met concreet geformuleerde doelen
4. Leerlingen motiveren voor en laten oriënteren op de les
5. Leider zijn in de klas

3. De leraar als didacticus (GIP)

Als leraar ben je in staat om leerlingen te laten leren. In de rol van didacticus breng je de leerstof over op de leerlingen. Een didacticus is in staat om het leerproces van zowel de gehele klas als de individuele leerling te sturen en begeleiden. Het gaat hierbij om het maken van keuzes op basis van de leerstof die je over wil brengen, passend bij de leerlingen die je lesgeeft. Als didacticus geef je uitleg en een complete instructie, opdat zij de leerstof zelfstandig kunnen verwerken. Je bent je daarbij bewust van het taalgebruik en maakt het leren zichtbaar. Vanuit een duidelijke structuur varieer je in de les, activeer je leerlingen en ga je waar nodig om met verschillen.

Kerntaken:

1. Activeren van het leerproces van leerlingen
2. Uitleggen op een heldere en zorgvuldige manier
3. Bewust zijn van de invloed van taal op leren
4. Omgaan met verschillen tussen leerlingen
5. Leerlingen snel en doelgericht aan het werk zetten
6. Werkvormen inzetten
7. Leer- en werkprestaties zichtbaar maken

4. De leraar als leercoach (GIP)

Als leercoach richt je je op het ondersteunen van leerlingen in hun ontwikkeling richting zelfregulerend leren. Je ontwikkelt meta-cognitieve en affectieve vaardigheden bij de leerlingen die nodig zijn om optimaal zelfstandig en vervolgens zelfregulerend te werken.

Kerntaken:

1. Afstemmen, betrokkenheid tonen en (h)erkennen

2. Didactisch coachen (op individuele zelfsturing)
3. Pedagogisch coachen (op individuele zelfcontrole)
4. Coachen (op individueel zelfregulerend gedrag)

5. De leraar als pedagoog (KIC)

Als pedagoog zorg je voor een veilig leer-en werkklimaat in de les en grijp je in als deze in gevaar komt. Leerlingen voelen zich prettig bij jou in de les en kunnen zich op hun manier ontwikkelen en zich vormen in relatie tot anderen.

Kerntaken:

1. Een veilig pedagogisch klimaat scheppen
2. Een stimulerend leer- en werkklimaat scheppen

6. De leraar als afsluiter (GIP)

Als afsluiter ben je je ervan bewust dat dit een belangrijke fase in de les is. Je zorgt ervoor dat het leren op dat moment wordt afgesloten. Leerlingen krijgen overzicht op de les omdat je als leraar terugblijkt en de kern en de doelen van de les samenvat. Ook reflecteer je met leerlingen op het leerproces. Je neemt afscheid en leerlingen kunnen daarna de les verlaten.

Kerntaken:

1. Inhoudelijk samenvatten van de les
2. Evalueren van de leerdoelen (door leerlingen te laten reflecteren op de bereikte leerresultaten)
3. Evalueren van de activiteiten in de les en het effect ervan (leerproces)
4. Vooruitblikken
5. Les op tijd afsluiten, (leerlingen laten) opruimen en inpakken

Bijlage 3: Ons Leren

Techniek

Centraal in ons onderwijs staat de techniek. Een leerling in de onderbouw krijgt 8 lesuur techniek in de onderbouw in 2018/2019. Tijdens deze lessen krijgt de leerling algemene technische vaardigheden aangeleerd. Techniek wordt beoordeeld met een cijfer.

In het schooljaar 2019/2020 wordt er meer nadruk gegeven aan sterk techniek onderwijs. Het aantal lessen techniek in de onderbouw gaat omhoog. Bovendien wordt er een duidelijk verschil gemaakt tussen de lessen Ambachtelijke techniek en de lessen Hi-Tech in de lessentabel. Leerlingen maken kennis met de basis van de ambachtelijke techniek (w.o. materiaal, bewerken, gereedschappen), terwijl de Hi-Tech de leerlingen klaarstoomt voor de beroepen van de 21ste eeuw (w.o. ICT-vaardigheden, programmeren, robotica). Voor zowel de ambachtelijke techniek als de Hi-Tech geldt dat per 2019/2020 de vakken een onderdeel zijn van de overgangsbeslissing en per periode een beoordeling krijgen met een voortschrijdend (cijfer)resultaat op het rapport.

Examenvakken

De verplichte examenvakken van deze school (Nederlands, Engels, wiskunde en nask) krijgt de leerling klassikaal aangeboden. Elk vak staat minimaal 2 lesuur op het rooster. Tijdens deze lessen werkt de leerling aan de juiste kennis en vaardigheden van dit vak. Ook ziet de leerling tenminste een keuze werktijd uur (KWT) per week op het rooster staan. In dit uur kiest de leerling voor wat voor hem of haar het beste is op dat moment. Dit kan zijn verdieping, verbreding of herhaling. Op deze manier kunnen leerlingen gedifferentieerd aan het schoolwerk en kunnen TCV-klassen qua niveau hun heterogene samenstelling behouden. Voor de twee KWT-i (individueel) uren maakt een leerling, in overleg met de mentor, een keuze voor steun- of verdiepende lessen.

Het examenvak economie, voor de GL, wordt in klas 2 aan alle leerlingen aangeboden middels een Project. Hierbij geldt dat het Project verplicht over het vak economie gaat voor de leerlingen die gedetermineerd zijn op GL, terwijl de B/K-leerlingen ook kunnen kiezen voor een verdiepend Project dat aansluit bij de keuzerichting. Om praktische redenen zal het Project met economie aangeboden worden als het laatste Project (12 van 12) in periode 3.

Elk vak geeft per jaar een aantal toetsen. De stof behorende bij deze toetsen staan vooraf beschreven in het Programma van Toetsing en Overgang (PTO). Doormiddel van het PTO wordt duidelijk dat aan alle kerndoelen is gewerkt en dat deze zijn getoetst. Het voortschrijdend gemiddelde per vak is het rapportcijfer voor dit vak. Toetsen worden per leerjaar 2019/2020 gedifferentieerd, naar niveau, aan leerlingen aangeboden. De vragen in de toetsen zijn RTTI gelabeld en in Magister worden de resultaten van de leerlingen op B/K/GL-niveau in een aparte kolom bijgehouden. (Meer informatie, zie ook het document *Toetsen in de onderbouw*).

Projecturen

Alle niet-examenvakken worden behandeld in projecten. Projecten zijn grote, meestal complexe, opdrachten, die in groepsverband worden gemaakt. Elk project bestaat uit een deel theorie, een deel product maken en een deel reflecteren. Voor een project staan gemiddeld 15 uren. Na deze 15 uren is het project af. Een project wordt beoordeeld met een Onvoldoende, Voldoende of Goed. Wanneer een project niet op tijd of onvoldoende afgerond, dan is de beoordeling Onvoldoende. Een leerling mag maar voor een beperkt aantal Projecten het resultaat Onvoldoende behalen. Projecten beoordelen zowel de normatieve als formatieve voortgang van de leerling. De beoordeling van de

projecten komen in Magister te staan en staan op het rapport van de leerling. De beoordeling vindt plaats op basis van de kerndoelen en aan de hand van een beoordelingsrubric.

De inhoud van de projecten kan per jaar verschillen, afhankelijk van de hoeveelheid klassen, beschikbare docenten en beschikbare hoeveelheid uren. Voorafgaand aan een schooljaar, wordt het totaal van de inhoud van de projecten bekeken a.d.h.v. de kerndoelen zoals bekend gemaakt door SLO. Alle kerndoelen moeten in de twee leerjaren in de onderbouw behandeld zijn, dat is het uitgangspunt. Daar waar mogelijk bieden we vakoverstijgende projecten aan. Ook zijn er thematische Projecten, zoals de voorbereiding op IRUN2BFIT. Het is de wens om de Projecten uit te laten voeren door collega's die de juiste achtergrond bij het thema heeft, of in ieder geval voldoende inhoudelijke kennis van en/of affiniteit met het onderwerp heeft.

Bij elk project heeft een leerling een aantal keuzes te maken. Dit is essentieel voor een goed project. Elke keuze moet een leerling kunnen verantwoorden. Dit is onderdeel van het LOB.

Mentoruren

Drie lesuren in de week staan in het teken van mentorzaken. Hier komen zaken aan bod als groepsproces, leren-leren, voortgang schoolprestaties, LOB en de lopende zaken. De mentor is voor de leerling de spin in het web. KIC en LOB zijn terugkerende onderdelen in de mentorlessen, welke worden aangeboden middels een vastgesteld programma.

Overige vakken

Op het rooster staan in 2018/2019 nog een aantal andere vakken, te weten: LO, ICT en (technisch) tekenen en Rewina.

In 2019/2020 blijft Rewina als ondersteunend vak bestaan en wordt per periode becijferd met tenminste een toets. Het resultaat van Rewina telt niet mee in de overgangsnorm. LO is een verplicht vak, maar wordt niet becijferd. In plaats daarvan ontvangen leerlingen na iedere periode een sportfolio van de LO-sectie, waarin de voortgang van de onderdelen wordt beschreven. De vakken ICT en (technisch) tekenen worden geïntegreerd bij techniek: Hi-Tech.

Kerndoelen

Centraal in ons onderwijs staan de kerndoelen. In de onderbouw vmbo is het verplicht om alle kerndoelen aan te bieden aan de leerlingen. Voor aanvang van het schooljaar wordt er gekeken of alle kerndoelen in Ons Leren worden aangeboden. Als het nodig is, worden de projecten inhoudelijk aangepast om de kerndoelen te behalen. Aan het eind van klas 2 zijn alle kerndoelen in de onderbouw behaald. De kerndoelen zijn verwerkt in alle typen lesuren die worden aangeboden. De leerling reflecteert op de kerndoelen middels het voortgangsgesprek.

Leerlijnen

Vanaf 2019/2020 wordt het onderwijs in de onderbouw door het onderbouwteam gecheckt op het aanbieden van alle kerndoelen. Veel van de kerndoelen zijn verwerkt in de lessen van de AVO-vakken, in de projecten en overige lessen. Enkel voor de ontwikkelingslijnen verzamelt de leerling bewijs. Het overige bewijs wordt toegevoegd in het portfolio bij Projecten, Vakken, Sportfolio en niet-les gerelateerde activiteiten. Hiermee worden niet alle 21 leerlijnen meer besproken, maar teruggebracht tot zes ontwikkelingslijnen. Hiervoor verzorgt de leerling passende bewijsstukken. De ontwikkelingslijnen sluiten aan bij de voorwaarden die gesteld worden aan het LOB, zoals gehanteerd in de bovenbouw van TCV en, later, het MBO.

Concreet: Leerlijnen gekoppeld aan een examenvak, worden afgerond door verzameld bewijs tijdens de lessen en eventueel KWT/I-uren van de betreffende vakken. Leerlijnen gekoppeld aan niet-

examenvakken worden afgerond door verzameld bewijs bij Projecten. De leerlijn behorend bij LO wordt afgerond door het Sportfolio. Een leerling heeft de kerndoelen aan het einde van klas 2 succesvol behaald, indien het gemiddelde van de zes ontwikkelingslijnen tenminste een zes.0 is en de projecten (24 in totaal) met tenminste een Voldoende zijn beoordeeld.

Voortgangsgesprek

Driemaal per jaar vindt er een voortgangsgesprek plaats. De leerling overlegt aan zijn of haar mentor de reflectie op de voorafgaande periode. Ouder(s) zijn hierbij aanwezig. In het voortgangsgesprek wordt door de mentor onder andere gesproken over de voortgang van de leerling op alle vakken, werkhouding, LOB, omgang in de klas en welbevinden.

Indien nodig, kan de mentor ervoor kiezen om hiervoor meer tijd uit te trekken in het gesprek of een extra (ouder)gesprek te plannen. In principe duurt het voortgangsgesprek 30 minuten. In de portfolioweek zijn er reguliere lessen in de ochtend, voortgangsgesprekken vinden plaats in de middag of avond.

Wanneer een leerling aantoonbaar eerder gereed is met de taken die horen bij het voorbereiden van het voortgangsgesprek, kan er voor worden gekozen om het voortgangsgesprek eerder dan de portfolioweek te plannen. Echter, het voortgangsgesprek vindt uiterlijk plaats in de laatste week van de periode, de portfolioweek.

PTO

Het programma van de onderbouw wordt beschreven in het PTO. Het PTO is leidend in ons onderwijsprogramma.

In het PTO staat per vak welke toetsen er in welke periode worden gegeven en wat de weging van de toetsen is. Ook staat er in welke projecten er worden aangeboden in welke periode voor welk vakgebied. De leidraad voor het opstellen van het PTO zijn de kerndoelen. De sectie van het betreffende vak is verantwoordelijk voor een evenwichtig en compleet programma-aanbod. De sectie consulteert het onderbouwteam over de te behalen doelen en inhoudelijke voorwaarden die gesteld zijn aan het PTO. Het PTO wordt vastgesteld voor de start van het nieuwe schooljaar. Eenmaal goedgekeurd door het bevoegd gezag, is het niet meer mogelijk om onderdelen hierin te wijzigen, zonder overleg met het bevoegd gezag. Het streven is om bij de start van het schooljaar het PTO beschikbaar te maken voor collega's, ouders en leerlingen via de website van TCV (of een ander medium).

Individuele uren

Nieuw in 2019/2020 zijn de Keuzewerktijd Individuele uren (vanaf nu: KWTi-uren). Deze uren zijn voor alle leerlingen van leerjaar 1 en 2 in de eerste periode verplicht. Vanaf periode 2 ontstaat er meer keuze voor de leerlingen: ofwel leerlingen schrijven zich in, of leerlingen worden naar deze uren gestuurd door de docent. Leerlingen kunnen zich ook niet inschrijven, maar alleen met toestemming van de mentor, in samenspraak met het onderbouwteam. Hierdoor kan in de eerste periode door de docenten een betere inschatting gemaakt worden van het niveau van de leerling. Ook kunnen er zaken rondom de ondersteuning van de leerlingen in de eerste periode zo goed in kaart gebracht en geregeld worden (bijvoorbeeld ondersteuning bij dyslexie). De KWTi-uren worden ingezet ter verbreding en verdieping van een vak waar examen in wordt gedaan. De vaksectie levert relevante stof aan voor de inhoud van het KWTi-uur

Bijlage 4: kijkwijzer

	0 = niet	1 = beetje/soms	2 = meestal/ vaak	opmerkingen
Lesopening				
Is als eerste bij het lokaal				
Maakt contact met leerlingen				
Duidelijke start				
Doel van les wordt aangegeven				
Voorkennis wordt geactiveerd				
Instructie				
Leerlingen worden actief betrokken				
Docent controleert of stof begrepen wordt				
Leerlingen weten wat en hoe ze zelfstandig aan het werk kunnen				
Er is sprake van differentiatie in de instructie				
Zelfstandig of samenwerkend verwerken				
Actieve houding docent				
Rondje langs alle leerlingen				
Hanteren van uitgestelde aandacht				
Omgaan met verschillen; differentiatie is zichtbaar				
Leerlingen worden uitgedaagd				
Afsluiting				
Er wordt terug gekomen op het doel (wat geleerd?)				
Korte herhaling van de kern				
Duidelijke afsluiting				
Alle onderwijstijd wordt benut				
Extra				
Afwisseling les: gebruik digibord / ICT ter ondersteuning van de les				
Aandacht voor Nederlands / rekenen				

HANDIG GEDRAG

RESPECT

- Ik accepteer de mensen om mij heen zoals ze zijn
- Ik luister en laat anderen uitpraten
- Ik praat op een normale, positieve manier met anderen

VEILIGHEID

- Ik zit alleen aan mijn eigen spullen
- Ik blijf van andere mensen af
- Ik loop rustig door de school en op het plein

VERANTWOORDELIJKHEID

- Ik ben eerlijk en probeer problemen in een gesprek op te lossen
- Ik spreek anderen aan als ze over mijn grens gaan
- Ik ruim (mijn) afval op in de afvalbak

DE KLASSE! TOP 5

- Ik ben op tijd en heb de juiste schoolspullen mee
- Ik eet en drink alleen in de pauzes
- Ik heb mijn persoonlijke spullen opgeborgen: pet, jas, mobiel, mp3, enz.
- Ik leid geen andere leerlingen af
- Ik ga voorzichtig om met eigen en geleende spullen